

STATSMINISTER KÅRE WILLOCH'S FOREDRAG PÅ NORGES
HANDIKAPFORBUND'S LANDSMØTE PÅ OTTA
LØRDAG 15. OKTOBER 1983

I løpet av de siste 20-30 år er det skjedd store forandringer i vanlige menneskers oppfatning av og holdning til funksjonshemmede. Det er først og fremst de funksjonshemmede selv og deres organisasjoner som har kjempet seg frem til den stilling funksjonshemmede har i vårt land i dag.

Norges Handikapforbund er en av de interesseorganisasjoner som først la om sitt arbeid til å bli en moderne og handlekraftig interesseorganisasjon. Organisasjonen har i mange år engasjert seg på de fleste områder der funksjonshemmedes interesser er berørt og har påtalt mangler og urimeligheter i vårt samfunn i forhold til funksjonshemmede. Det er også positivt at Norges Handikapforbund i tillegg til sitt omfattende arbeid her hjemme har engasjert seg til fordel for funksjonshemmede i utviklingsland.

Norges Handikapforbund ivaretar viktige oppgaver og interesser for sine medlemmer. Samfunnet trenger dette forbund og andre organisasjoner som viktige medspillere i arbeidet for å nå frem til likestilling for alle norske borgere. Full deltakelse og likestilling var som kjent mottoet for Det Internasjonale år for funksjonshemmede

1981. Selv om meget er oppnådd, står det enda mye igjen før vi kan si at vi har nådd dette målet. Jeg er overbevist om og glad for at vi fortsatt vil ha Handikapforbundet som en avgjørende viktig støttespiller i det videre arbeide.

Funksjonshemmede og kronisk syke er på flere områder svakere stilt enn andre grupper i befolkningen. Særlig gjelder det den som er avhengig av å bo i en langtidsinstitusjon. Selv om det i årene som kommer er nødvendig å prioritere tiltak for funksjonshemmede utenfor institusjon, må vi derfor også legge stor vekt på problemer som umyndiggjøring, isolasjon og ensformighet. Arbeid med å bedre mulighetene for privatliv i våre institusjoner, særlig langtidsinstitusjoner, må styrkes.

Det er tverrpolitisk enighet om at alle har krav på en livsform som kan gi tilhørighet i et naturlig lokalmiljø. Mange funksjonshemmede kan få en bedre livssituasjon på sine hjemsteder, hvis de får tilrettelagt service. Det kan være passende bolig, stimuleringsopplegg gjennom pedagogisk-psykologiske tjenester, fritidsvirksomhet, personlig veiledning og støtte eller tilsyn. Hjelpeordningene for hjemmene, som i dag først og fremst omfatter husmorvikarordninger, hjemmesykepleie og hjemmehjelp, bør kunne utvides.

Hovedhensikten med å gi pasienter eller funksjonshemmede anledning til å flytte fra institusjon til hjemsted, må være at den enkelte får et bedre tilbud. De forskjellige grupper og individer har servicebehov

avhengig av funksjonshemningens art og av den enkeltes sosiale situasjon.

Vi ser i dag ofte problemer med å skrive ut pasienter og funksjonshemmede på grunn av mangelfulle tjenester i lokalsamfunnet. Men arbeidet for å rette på dette er igang.

En godt utbygd distriktshelsetjeneste og sosialtjeneste vil f.eks. kunne ta hånd om en rekke pasienter og funksjonshemmede som i dag legges inn på institusjon, fordi enkle hjelpeordninger i lokalsamfunnet mangler.

Regjeringen vil prioritere helse- og sosialtjenesten i kommunene høyt og gi økte ressurser til kommunene, bl.a. for å styrke behandlings- og servicetilbud utenfor institusjon eller i lokalsamfunnet.

Gjennom loven om helsetjensten i kommunene er det nødvendige lovmessige grunnlaget lagt for en styrket helse- og sosialtjeneste i kommunene. De statlige overføringene skal skje gjennom rammetilskudd til erstatning for det nåværende system med overføringer til spesielle deler av det sosiale hjelpeapparat. Bakgrunnen for dette er bl.a. ønsket om desentralisering, større geografisk likhet og effektivisering av driften.

Rammetilskuddene er ikke øremerket for bestemte tjenester, og det er opp til de lokale myndigheter å prioritere mellom forskjellige tiltak. Dette gir større

frihet, valgmulighet og ansvar for planlegging og drift av helse- og sosialtjenesten.

Et desentralisert ansvar for helse- og sosialtjenesten gjør det mulig å tilpasse tjenesten til lokale forhold. Det er imidlertid en nasjonal oppgave å sørge for at svake grupper ikke faller utenfor. Omleggingen må ikke føre til en nedprioritering av de mest vanskeligstilte. Statlige myndigheter må derfor kunne gi holdepunkter - men ikke bindende retningslinjer - for kommunene om hovedlinjer for utbyggingen av de enkelte tjenester.

Regjeringen vil stimulere samarbeidet mellom fylkeskommuner og primærkommuner, for å oppnå gode fellesløsninger for hele helse- og sosialtjenesten. F.eks. må syke, eldre, funksjonshemmede og andre kunne legge seg inn i institusjoner for kortere eller lengre perioder.

Sosialdepartementet arbeider nå med å finne frem til rutiner for samordning av den kommunale og fylkeskommunale helse- og sosialtjeneste, på tvers av forvaltningsnivåene.

Samtidig foregår det et kontinuerlig arbeide for å bedre situasjonen for de funksjonshemmede. La meg bare nevne noen få konkrete aktuelle saker:

- Som kjent har vi ordning med garantert minste tilleggspensjon for fødte uføre og de som blir uføre før fylte 20 år. Aldersgrensen for rett til denne ydelse blir nå hevet til 21 år.

- Funksjonshemmede med sterkt avvikende kroppsform har idag ingen støtte fra folketrygden til utarbeidelse av grunnmønstre til klær. Fra 1. juli 1984 vil utarbeidelse av slike grunnmønstre komme inn under støtteordningene.

- Som kjent har det i Telemark fylke pågått et prøveprosjekt med teknisk hjelpemiddelservice. Dette prosjektet har vist seg meget vellykket og det vil derfor bli satt igang et tilsvarende prosjekt i Finnmark. Samtidig vil bevilgningene til tekniske hjelpemidler til bedring av funksjonsevnen bli øket fra 122 mill. kroner til 163 mill. kroner - en økning på 34 prosent fra 1983 til 1984.

Regjeringen har som kjent foreslått et nytt system for egenbetaling i helsesektoren. Jeg skal ikke her gå inn på alle sider av forslaget, men jeg finner grunn til å understreke at hensikten med forslaget jo bl.a. nettopp er å beskytte dem som har størst behov for helsetjenester. De nye utgiftstakene vil bety en bedre skjerming av personer og familier som har et større behov for helsetjenester enn vanlig. Det er ingen grunn til å legge skjul på at de nye regler vil medføre økede utgifter for dem som har forholdsvis lite behov for helsetjenester. Vi ser nyordningen som et nødvendig skritt i arbeidet for å kanalisere mest mulig av samfunnets innsats til dem som har størst behov for hjelp.

BOLIGSPØRSMÅL

En tilfredsstillende bolig er en av hovedforutsetningene for at fysisk funksjonshemmede skal kunne bo i sitt hjemmemiljø. Men undersøkelser viser bl.a. at mange funksjonshemmede bor i gamle og dårlig utstyrte boliger. Vi har merket oss at en boligundersøkelse som er gjort av Oslo Fylkeslag av NHF, viser at en rekke boliger som er tilpasset funksjonshemmede står tomme fordi funksjonshemmede finner at de ikke har økonomi til å greie utgiftene til en ny bolig.

Flere interesseorganisasjoner, deriblant Norges Handikapforbund, har gitt uttrykk for at det er et stort og udekket behov for husvære. Gruppen som helhet trenger boliger av varierende størrelse. Noen av dem må tilrettelegges for fysisk funksjonshemmede og gis spesielt utstyr.

For funksjonshemmede som ønsker å dele bolig med andre, vil kollektive boliger eller service-boliger være aktuelle.

Husbanken har fra 1982 administrert en ordning med etableringstilskudd for vanskeligstilte husstander, d.v.s. husstander som har lave inntekter, dårlige boforhold eller som på annen måte står svakt. Til dette

1.
formålet er det for 1984 foreslått bevilget 30 millioner kroner.

Kommunaldepartementet har bedt kommunene om å prioritere arbeidet med å skaffe boliger til spesielt vanskeligstilte. Bevilgningen skal i hovedsak benyttes til kommuner og organisasjoner som vil etablere boliger for særlig vanskeligstilte grupper som ikke kan ivareta sine egne interesser på boligmarkedet. Tilskuddet kan gis både når kommunene selv eller frivillige organisasjoner, eventuelt andre, står bak etableringen. Det kan også gis tilskudd til individuelle søkere, men her er forutsetningen at kommunen anbefaler søknaden. Tilskudd kan nyttes både til erverv, nybygging og utbedring.

Det har vist seg at disse midlene hittil ikke har vært benyttet fullt ut - det har vært for få søkere. Her er det altså en uutnyttet mulighet til å få toppfinansiert boligprosjekter for funksjonshemmede. Jeg vil også nevne ordningen med lån og tilskudd på sosialt grunnlag til utbedring av boliger. Maksimaltilskuddet er her ordinært kr. 10.000.- men denne maksimumsgrensen kan fravikes ved søknader fra funksjonshemmede.

Gjennom utbedring, ombygging og påbygging av eldre boliger, kan man oppnå en jevnere standardfordeling i den samlede boligmassen. Dette vil også komme en del funksjonshemmede til gode.

Vi vil legge vekt på å bruke Husbankens midler til å øke nybyggingen for grupper som har særlig behov for det. I nybyggingen bør det siktes mot økt produksjon av rimelige boliger. Men skal forbedringene få tilstrekkelig utslag for de svakeste, kreves det en aktiv boligpolitikk fra kommunenes side gjennom boligprogrammer, utbedring, byfornyelse, tildelingsregler m.v.

Jeg tror også at funksjonshemmede selv og deres interesseorganisasjoner kan bidra lokalt til at boligområder og en del boliger ved nybygg og rehabilitering blir tilgjengelige for bevegelses- og orienteringshemmede. Interesseorganisasjonene har gjennom sin informasjon gjort mange politikere oppmerksom på at en del funksjonshemmede ikke kan fungere tilfredsstillende i dagliglivet uten at boligen, dens innredning, utstyr og miljøet omkring er lagt spesielt til rette. Også på dette området har Norges Handikapforbund gjort en fin jobb. Stadig flere ser og erkjenner at selve miljøet skaper store hindringer og problemer for bevegelseshemmede både i boligsammenheng, arbeidsliv og fritid.

Men i vårt arbeid for å bedre funksjonshemmedes livsvilkår, må ikke det inntrykk danne seg at arbeidet for funksjonshemmedes interesser bare dreier seg om fysiske forhold.

Og funksjonshemmede har selv gitt uttrykk for at de ikke ønsker utpregede særordninger, men at servicetiltak og planlegging skal gi rom til hele befolkningens behov, også de spesielle behov funksjonshemmede kan ha.

Serviceordningene og tilbudene bør ha et helhetlig preg og være samordnet. Det stiller store krav til fagfolk og lokale myndigheter innenfor skolevesen, sysselsetting/arbeid, kultursektor, helse- og sosialvesen.

Mange funksjonshemmede kan få en bedre livssituasjon hvis de får tilrettelagt individuell service i sitt hjemmemiljø. Sosialdepartementet vil utgi et temahefte med ideer, råd og veiledning til kommunene om hvordan de kan organisere heldøgnservice, slik at funksjonshemmede og kronisk syke kan tilkalle hjelp på kort varsel til uforutsette behov. En slik ordning forutsetter samordning av hjemmehjelps- og hjemmesykepleieordningene i kommunene.

70-90 % av all hjelp og omsorg i landet ytes av private. Undersøkelser viser at 720 000 mennesker i Norge daglig gir hjelp til pårørende, venner og naboer. Disse omsorgsoppgaver kan til tider være særlig belastende. Personer med omfattende omsorg for andre har derfor behov for å ha tid til egen disposisjon, behov for fysisk hvile og for å koble av, få nye impulser og krefter. Sosialdepartementet har hatt en arbeidsgruppe i gang med å utrede avlastning for personer med særlig belastende omsorgsoppgaver, og arbeider nå med et temahefte som skal formidle ideer til kommunene om hvordan avlastningstiltak best kan organiseres. Departementet har også støttet forsøksprosjekter om avlastning flere steder i landet.

ARBEID FOR YRKESHEMMEDE

Regjeringen har som kjent lagt frem en stortingsmelding om arbeid for yrkeshemmede (nr. 64 1982/83). De signaler vi hittil har mottatt har vært overveiende positive, idet det er bred oppslutning om hovedlinjene i meldingen. Regjeringen har sørget for at det er vekst i bevilgningene til sysselsettings- og utføringstiltak i forslaget til statsbudsjettet som nettopp er lagt frem.

Når man taler om sysselsetting for yrkeshemmede har diskusjonen lett for å dreie seg særlig om vernede arbeidsplasser og spesialtiltak. Regjeringen har imidlertid valgt å ta utgangspunkt i det totale arbeidsmarked.

Vi har ca. 1,9 millioner sysselssatte i Norge. Disse arbeidsplasser endres, skiftes gradvis ut og erstattes med nye. Sysselsettingen vil fortsatt kunne stige, såfremt det lykkes å sikre et kostnadsvinå og en innsatsvilje som legger grunnlag for å skape nye arbeidsplasser. Det er innenfor det mangfoldige og omskiftelige generelle arbeidsmarked at de største sysselsettingsmuligheter for yrkeshemmede kan skapes. Hovedoppgaven bør derfor være å legge forholdene til rette slik at det ordinære arbeidsliv blir i stand til å utnytte yrkeshemmedes arbeidsevne.

Regjeringen har allerede gått inn for en rekke praktiske reformer som skal gjøre det lettere å få til

lokale og individuelle løsninger. La meg nevne 4 viktige eksempler:

1. Gjennom endring av arbeidsmiljøloven som trådte i kraft 4. februar i år har bl.a. yrkeshemmede fått rett til nedkortet arbeidstid.
2. Gjennom mer smidige muligheter til å kombinere arbeid og trygd har Regjeringen gjort det enklere for arbeidstakere og arbeidsgivere å finne rimelige økonomiske løsninger.
3. Gjennom en utbygging av arbeidstilvennings-tilskuddet har Regjeringen søkt å stimulere arbeidsgivere til økt rekruttering av yrkeshemmede.
4. Gjennom informasjon og faglig og økonomisk bistand fra Arbeidsformidlingen settes stadig flere bedrifter i stand til å løse egne attføringsoppgaver. Dette skjer etter inngåelse av mønsteravtaler med bedriftene.

Til tross for at 1982 var et vanskelig år for mange bedrifter lyktes det å øke antall mønsteravtaler med 30 %. Ennå står vi bare ved en begynnelse. Ved årsskiftet hadde Arbeidsformidlingen inngått 190 avtaler med bedrifter som tilsammen sysselsetter 120 000 arbeidstakere, d.v.s. ca. 6 % av arbeidsstyrken. Regjeringen har i stortingsmeldingen gått inn for, som det første mål, å fordoble antall avtaler.

Det norske systemet med bedriftsrettede attførings-tiltak ligger langt fremme, internasjonalt sett. Tiltaket er forholdsvis rimelig i forhold til alternative tiltak, samtidig som yrkeshemmede får anledning til å

bidra til bedriftenes produksjon. I tillegg kan vi på denne måten forebygge større utbetalinger av sykepenger, attføringspenger, uførepensjon og arbeidsløshetsstrygd.

A få til en bedre kanalisering av offentlige midler fra trygd til mer aktive tiltak er en sentral oppgave for Regjeringen. Vi har hatt en interdepartemental arbeidsgruppe som har gått igjennom alle ytelser og tiltak og på det grunnlag foreslått konkrete forbedringer. Dette vil Regjeringen komme tilbake til.

Det eksisterer en rekke spesielle sysselsettings- og attføringstiltak for yrkeshemmede over Kommunal- og arbeidsdepartementets budsjett. I dag finnes det ca. 150 tiltak for vernet arbeid og disse sysselsetter mer enn 4 500 yrkeshemmede. En fortsatt utbygging av noen av disse tiltakene må kombineres med visse justeringer og omstillinger. Inntil videre har Regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 1984 sikret videre drift for disse tiltakene.

Myndigheter har et ansvar for sysselsetting av yrkeshemmede også i slik virksomhet. Arbeidsmarkedsmyndighetene har som kjent bygget ut et system med enkeltarbeidsplasser i offentlig virksomhet. I juni var 2.141 yrkeshemmede sysselsatt på denne måten. Norges Handikapforbund har bidratt til at dette tallet er så høyt i år.

Regjeringen har i stortingsmeldingen varslet en forbedring og omlegging av systemet. For det første tar

vi sikte på å slå sammen dette tiltaket med arbeidstilvenningstilskuddet til ett attføringstilskudd for hele arbeidsmarkedet og alle grupper av yrkeshemmede. Dette vil gi nye sjanser til arbeid for flere yrkeshemmede. Dermed har Regjeringen garantert at de som i noen tid har vært sysselsatt gjennom de eksisterende enkeltarbeidsplasser, og som ikke får ordinært arbeid, skal sikres gjennom varige tilskudd fra Kommunal- og arbeidsdepartementet.

Men det viktigste på lengre sikt er kanskje arbeidet med å utforme praktiske løsninger for å gjøre det lettere å rekruttere og beholde yrkeshemmede i offentlige tjeneste innenfor det ordinære stillings- og budsjettssystem. Vi vil altså arbeide oss ut av et "segregert B-stillings-system" i offentlige etater. Her er oppgaven å se trygdebudsjetter, arbeidsmarkedsetatens sysselsettingsbudsjetter og den offentlige personalpolitikk i sammenheng. Enkelt sagt vil myndighetene i de fleste tilfelle måtte ha de største utgiftene dersom man blir stående ved alternativer til arbeid. Det må derfor være mer rasjonelt at yrkeshemmede i større grad er med på å løse de fellesoppgaver vi står overfor.

Samlet sett er altså arbeidsmarkedsmyndighetenes attføringstiltak under betydelig utvikling og utbygging. Samtidig er attføringsopparatet effektivisert og samordnet.

Og den nye sysselsettingspolitikken for yrkeshemmede har allerede begynt å gi resultater. Arbeidsdirek-

toratets statistikk over attføringstiltakene viser en jevn stigning til tross for en vanskelig situasjon på arbeidsmarkedet. Samfunnsøkonomisk er denne sysselsettingsøkningen en vesentlig besparelse på trygde- og sosialbudsjettene. Men det viktigste er likevel at flere enn noen sinne blant personer med yrkeshemninger på denne måten opplever verdien av arbeid og gleden ved å bidra til produksjonen i vårt land.

Mye tyder på at rehabilitering og attføring er gitt for liten oppmerksomhet av helsevesenet hittil. Som nevnt vil tyngdepunktet i ressursbruken i helse- og sosialtjenesten nå forskyves i retning av større vekt på den lokale helse- og sosialtjenesten.

Mye taler for at primærhelsetjenesten bør få et større ansvar i attførings- og rehabiliteringsarbeidet. I Lov om Helsetjenesten i kommunene er medisinsk attføring spesielt nevnt som en av de fire arbeidsoppgaver kommunens helsetjeneste skal omfatte. Primærhelsetjenesten er gjerne den instans personer med funksjonsforstyrrelser og svikttilstander først kommer i kontakt med. Tidlig diagnose av en negativ utvikling hos individet eller i omgivelsene kan redusere behovet for helsetjeneste eller for annen bistand.

Sosialdepartementet arbeider nå med en stortingsmelding om rehabilitering innenfor helsevesenet.

TRANSPORT

Privatbilen er for funksjonshemmede som for andre et hensiktsmessig og godt fremkomstmiddel. Men i likhet med funksjonsfriske har også funksjonshemmede behov for et offentlig transportsystem som de kan benytte seg av. Et godt utbygd transporttilbud er en forutsetning for at funksjonshemmede skal kunne delta på like vilkår som andre med hensyn til bolig, utdanning, arbeid og fritidsaktiviteter.

Fra slutten av 60-tallet og frem til i dag har det foregått en gradvis utbygging slik at ca, 1/3 av kommunene har et slikt tilbud idag. Men tilbudene varierer sterkt fra kommune til kommune, - når det gjelder ansvar, organisering og omfang. I noen kommuner drives og finansieres transporttilbudet helt av frivillige organisasjoner, i noen kommuner gis det direkte tilskudd til transporttilbud organisert gjennom rutebilselskap, taxi eller transportsentraler. De kommunale tilskuddene til subsidierte transporttilbud bevilges over ulike budsjetter.

Det arbeides nå med en veileder som skal gi nødvendige grunnlagsdata for kommunene ved planlegging og drift av transport for funksjonshemmede. Det er grunn til å tro at slik veiledning vil kunne gjøre det lettere for kommunene å komme i gang med slike transporttilbud.

SKOLE OG OPPLÆRING

Skole og opplæring er av grunnleggende betydning for alle barn. For funksjonshemmede betyr det å gå i vanlig skole at de kan inngå i det samme sosiale fellesskap som nabobarn. For ikke funksjonshemmede elever betyr skolegang sammen med funksjonshemmede at de får mer verdifulle erfaringer av menneskelig mangfold.

Men vi vet at funksjonshemmede gjennomsnittlig har fått dårligere utdanning og opplæring enn det som er vanlig. Det har vært en del diskusjon om rett til inntak i den videregående skole for elever som har særlig behov for tilrettelagt undervisning. Jeg finner derfor grunn til å si noen ord om dette her.

Lov om videregående opplæring fra 1976 legger ansvaret for planlegging, utbygging og drift av den videregående skolen på våre fylkeskommuner. Loven nevner spesielt at en i planleggingen også skal ta sikte på å dekke de funksjonshemmedes behov for utdanning ut over 9-årig grunnskole. Elever som ut fra en sakkyndig vurdering trenger spesialpedagogisk hjelp og støtte, skal få spesialundervisning. Slik undervisning kan gis i vanlige skoler eller i institusjoner.

I siste skoleår var skolemyndighetene kommet så langt med utbyggingen at 350 funksjonshemmede elever fikk opplæring i egne skoler, mens 1 850 fikk undervisning i egne grupper ved vanlige videregående skoler og vel 2 500 fikk spesialpedagogisk hjelp i vanlige klasser. Samlet

ble det bevilget ca. 140 millioner fra statens side til disse spesielle tiltak for funksjonshemmede.

Men selv om vi mener at vi er kommet godt i gang med å oppfylle lovens hensikt, dekker vi neppe behovet. Det vil være nødvendig å utvikle læringsprogrammer, styrke lærerutdannelsen, og i det hele legge forholdene til rette slik at det kunne gis en faglig forsvarlig opplæring for denne gruppen med de sterkt varierte behov. Når fremdriften på disse områdene er bedre planlagt og klarlagt, vil man kunne ta stilling til når retten til inntak for funksjonshemmede kan tre i kraft. Og i mellomtiden er bevilgningen øket slik at inntaksprosenten kan økes fra 3 til 3,5 prosent fra høsten 1984.

I de nærmeste år vil Kirke- og undervisningsdepartementet og det sakkyndige råd for videregående opplæring prioritere arbeidet med å sette de videregående skoler i stand til å ta imot nye elevgrupper, som vi vet er ressurskrevende, men samtidig en verdifull faglig utfordring. Målet må være at all ungdom skal få mulighet til å skaffe seg kunnskaper og utvikle ferdigheter så langt evner og forutsetninger rekker.

Det kan være grunn til å si noen ord spesielt om den spesielle gruppe handikappede som er særlig bevegelsehemmet. Med innsats av millionbeløp ble det i sin tid opprettet en institusjon på Linde ved Tønsberg som skulle gi sterkt bevegelsehemmede barn og unge i grunnskolealder både et skole- og behandlingstilbud. Det forteller noe om utviklingen i grunnskolene rundt i landet at det

knapt er grunnskoleelever igjen på Linde. De er over en ti-års periode blitt integrert i sine hjemmeskoler.

For videregående opplæring har ikke utviklingen vært like rask. Sterkt bevegelseshemmede unge mennesker samles fortsatt til opplæring på Vårli skole ved Moss. Der har særlig boforholdene vært lite tilfredsstillende de senere år. Staten har nå bevilget midler til et nytt elevhjem, og det har vært forhandlet med eieren Norges Handikapforbund og Østfold fylkeskommune om overføring av driftsansvaret til fylkeskommunen. Dermed kan denne skolen, som gjennom år har gitt hundrer av sterkt bevegelseshemmede unge muligheter for opplæring, se en sikrere fremtid i møte. Men også for denne elevgruppen må det fortsatt være et mål at flest mulig skal få også videregående opplæring i sine hjemmeskoler.

Jeg håper at jeg med dette har klart å få frem at det fra det offentliges side tas sikte på en stadig bedre innsats for de funksjonshemmedes kår. Det er enda et godt stykke igjen før vi kan si oss fornøyd, men det er svært viktig at vi tross alt er på rett vei.

En interesseorganisasjon som Norges Handikapforbund vil helt naturlig mene at det er riktig å gå enda raskere frem. Men det er heldigvis bred enighet om målene, og jeg føler meg sikker på at det gode samarbeide som er etablert mellom Forbundet og myndighetene vil kunne fortsette, og vokse seg enda sterkere i årene som kommer, - til beste både for de funksjonshemmede og for vårt samfunn i det hele.